

Claudia Reiner

Werken 3.0

'Nog altijd kampt de bouwkolom met torenhoge faalkosten, vechten partners elkaar al snel de tent uit en zien ze betrokken klanten eerder als een last dan een voorrecht. Maar als we eenmaal integraal gaan samenwerken dan...'

Herkent u de talloze artikelen, speeches en filmpjes met een dergelijke invalshoek? Alsof het paradijs om de hoek is! Gelukkig durft een aantal mensen verder te kijken.

Installatiebranche-topvrouw Claudia Reiner is er één van.

Drs. W. (Wietse) Buma, Merlijn Media BV

De nieuwe voorzitter van het Platform Duurzame Huisvesting pleit voor vernieuwing van de bouwkolom, maar steekt niet onder stoelen of banken dat dit gepaard zal gaan met een drastische afname van de werkgelegenheid. Wat is er precies aan de hand?

Efficiency-paradigma

"We zitten gevangen in een efficiency-paradigma", zei een jonge Nederlandse architect enige tijd geleden. Volgens hem is de Nederlandse bouwkolom volledig geobsedeerd door versnelling. Sneller producten fabriceren, eerder de klant tevreden stellen, werkprocessen vlugger laten verlopen... Hij vroeg zich af waar dit naartoe moet leiden. Zal het werk er echt leuker en bevredigender op worden?

Verder durven kijken

Claudia Reiner kent het klappen van de zweep. Sinds 2001 is zij mede-eigenaar van het installatiebedrijf Caris & Reiner. Hoewel zij ongetwijfeld van mening verschilt met onze architect die liever anoniem wil blijven, durft zij wel verder te kijken dan de protagonisten van het efficiëntie-evangelie. Meer efficiëntie zal namelijk ook leiden tot een afname van de werkgelegenheid. Reiner heeft het lef om daar niet om heen te draaien, maar dat ook te benoemen.

Fascinatie

Eigenlijk is ze een vreemde eend in de bijt. De veertiger volgde ooit de

opleiding tot tolk/vertaler aan de Hogeschool Maastricht en deed later Commerciële Economie aan de Hogeschool Zuyd. Na afronding van haar studie kwam ze terecht op de PR- en Communicatieafdeling van Volvo Cars. Ze hield er een fascinatie voor techniek aan over. "Die drive om continu te innoveren, om voortdurend verder te zoeken naar manieren om het fabricageproces beter in te richten. Ik vond dat buitengewoon boeiend en leerzaam. En later, toen ik aan de slag ging in de installatiebranche, ook een voorbeeld voor onze eigen sector."

Boeddhisme

Het is een bekend geluid. Deskundigen binnen en buiten de branche die de bouwkolom een spiegel willen voorhouden hoe het beter kan, grijpen vaak terug op de vliegtuig- en auto-industrie. Beide sectoren hebben veel te danken aan, hoe wonderlijk het ook moge klinken, het Boeddhisme. Het continu zoeken en implementeren van verbeteringen heet in het Japans: Kaizen. Dit woord is ontleend aan het Boeddhisme. Oorspronkelijk betekende Kaizen: 'Vernieuw het hart en maak het goed', in bedrijfsfilosofische termen is het synoniem geworden voor een continue verbetering in kleine stappen. Toyota was de eerste multinational die ermee aan de slag ging, met verbluffende resultaten. Lean Management en aanverwante vormen zijn geënt op Kaizen.

"De arbeidsmarkt verandert"

Te zot voor woorden

Door de bril van Kaizen bekeken is de volgorde van inrichting van het bouwproces volstrekt onlogisch en inefficiënt. Reiner licht toe: "We maken een knip tussen de ontwerp en uitvoering en alle betrokken disciplines zijn eilandjes." Te zot voor woorden, vinden de voorzitter van het Platform Duurzame Huisvesting en velen met haar. "Een integrale aanpak van een bouwopgave is veel efficiënter en effectiever. Het kan allemaal zoveel beter."

Bovenop de trends

Via haar man rolde Reiner in 2001 de installatiesector in. Ze werd mede-eigenaar van het familiebedrijf Caris & Reiner, een Limburgse installateur met rond de 20 werknemers. Toen ze eenmaal de smaak te pakken had, zocht Reiner naar mogelijkheden om zich verder te ontplooiën in de installatiebranche. Ze groeide binnen de gelederen van Uneto-VNI uiteindelijk uit tot vice-voorzitter, een functie die ze sinds 2013 bekleedt. Reiner stond onder andere aan de wieg van het Platform Ketensamenwerking Zuid. Dit gremium ondersteunt bouwbreed organisaties die werk willen maken van procesvernieuwing. De combinatie van

ondernemerschap en bestuurlijke activiteiten heeft haar veel gebracht, vertelt ze. "Ik heb een groot netwerk opgebouwd in de loop der jaren en zit heel dicht bij de markt. Bovenop alle trends en ontwikkelingen."

Duurzame huisvesting

Mede vanwege deze verworvenheden koos het Platform Duurzame Huisvesting haar dit voorjaar unaniem tot nieuwe voorzitter. Deze organisatie bestaat sinds 2011 en heeft, aldus de website "tot doel om de samenwerking binnen de huisvestingssector te stimuleren om zodoende de huisvestingsketen te verduurzamen. In haar gelederen bevinden zich zowel branche-, kennis- als koepelorganisaties die een belangrijke rol spelen bij huisvesting in de bestaande utiliteitsbouw, het onderhoud en beheer van gebouwen, het investeren en beleggen in gebouwen en het managen van de gebouwgebonden faciliteiten."

Werkzaamheden

Het Platform Duurzame Huisvesting houdt zich dus bezig met thema's die betrekking hebben op verduurzaming en samenwerking in de bouwketen. "Zo is het onder andere betrokken bij de uitwerking van het Energieakkoord, door haar actieve rol binnen het expertisecentrum, de EPK-pilots en de Erkende Maatregelen. De aangesloten partijen zijn de voelsprietten van het platform. Ze signaleren trends, brengen belemmeringen in kaart, etaleren 'Best Practices' en entameren discussies in eigen gelederen en voeden de overkoepelende organisatie. Die ontwikkelt aan de hand daarvan producten en diensten om haar missie te realiseren." Zo biedt de 'Menukaart' van het Platform Duurzame Huisvesting bijvoorbeeld de mogelijkheid om een concept Prestatiecontract op te stellen.

Koploper TVVL

Om de effectiviteit en zichtbaarheid van het platform te vergroten vindt nu een proces van herijking plaats. "Verbinden en verbreden", lijkt de nieuwe slogan te worden. "We willen meer gebruik maken van de kracht van onze achterban, de strategische positie met de overheid (het Ministerie van BZK) verder uitbouwen en gezamenlijk actief anticiperen op de hulpvraag van de vastgoedketen. Het opheffen van het Split Incentive vraagstuk en de verdere ontwikkeling van instrumenten voor prestatiecontracten zijn hiervan voorbeelden." Het Platform komt gemiddeld acht keer per jaar bijeen. Wat Reiner betreft mogen de banden tussen de overkoepelende organisatie en de partners best intensiever worden. Ook met TVVL. "De vereniging telt een grote groep koplopers in haar gelederen, die snel weet in te spelen op nieuwe vragen vanuit de markt. Als Platform hebben wij baat bij jullie kennis van ontwikkelingen en trends, bijvoorbeeld als wij actuele thema's op de agenda proberen te krijgen bij de overheid."

Adaptieve gebouwen

Een van die thema's draait om het adaptief vermogen van gebouwen. Hoe zorg je ervoor dat dit op peil blijft? "Vroeger kon een gebouwenaar gemakkelijk huurcontracten afsluiten voor een periode van 20 jaar. Nu is 5 jaar al lang in de utiliteitssector. We moeten toe naar gebouwen die comfortabel, gezond en energiezuinig zijn en eenvoudig aan te passen. Daarvoor is onderzoek nodig en monitoring van prestaties, zodat we de juiste keuzes maken bij nieuwbouw- en transformatietrajecten." In de woningbouw is levensloopbestendigheid, zoals bekend, een actueel thema. Reiner pleit niet alleen voor "het upgraden van woningen (en gebouwen), maar ook om ze in te bedden in een sociaal maatschappelijke context met brede wijken en burgerparticipatie".

Werkvormen

Een ander thema dat steeds meer op de voorgrond treedt is de ontwikkeling van nieuwe werkvormen. De bouwketen en opdrachtgevers zijn

al jarenlang naarstig op zoek naar manieren om de ontwerp-, realisatie- en exploitatiefase efficiënter in te richten. Eigenlijk is iedereen het er wel over eens dat daarvoor muren moeten worden geslecht tussen de verschillende disciplines en een integrale aanpak van bouwopgaven nodig is. Evenals industrialisering en automatisering. Dat zal onherroepelijk zijn weerslag hebben op het

werkproces en de werkgelegenheid in de bouwkolom. "Bedrijven zullen vroeg of laat de afweging moeten maken of ze volume willen leveren of zichzelf als specialist gaan positioneren in de markt", zegt Reiner. In de bestaande bouw is nog volop ruimte voor specialisten met ambachtelijke vaardigheden. Verduurzaming vraagt daar immers om maatwerkoplossingen. Voor capaciteitsbedrijven in de nieuwbouw liggen de zaken anders, denkt Reiner. Plug & Play oplossingen en verreгаande automatisering zullen leiden tot een geheel andere arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt met bijvoorbeeld nieuwe beroepen, die vragen om andere vaardigheden, zoals conceptueel kunnen denken.

Minder banen

Maar, Reiner blijft realistisch, uiteindelijk zal een verreгаande efficiëntieslag onder de streep leiden tot een drastische afname van de werkgelegenheid. "Dat is inherent aan de huidige transitie van de sector." Diverse onderzoeken wijzen in dezelfde richting als zij aangeeft. Zo bleek vorig jaar uit cijfers van Deloitte dat tussen de 2 en 3 miljoen banen op de tocht staan door de invoer van arbeidsbesparende technologie. Onder de groepen die hard geraakt zullen worden, staat ook de technieksector. Meer specifiek wordt onder andere het beroep van elektriciens genoemd.

Duurzame inzetbaarheid

Wonderlijk genoeg haakt de bouwkolom nauwelijks in op de gevolgen van deze ontwikkelingen. Ja, de duurzame inzetbaarheid van vakmensen moet op peil worden gehouden door te blijven investeren in opleidingen, dat is van alle kanten te horen. Maar op een gegeven moment is de rek eruit. Praktijkopleiders wijzen al naar leerlingen die 'de schoolbanken beu zijn en aan de slag willen' of 'gewoonweg niet de capaciteiten bezitten om via een opleiding door te groeien naar een ander niveau'. Tot dusver krijgen vooral mensen met een lagere en middelbare beroepsopleiding te maken met de gevolgen van automatisering, maar wat als deze ontwikkeling ook voelbaar wordt op hbo/wo-niveau? Er komt een punt dat de huidige manier van opleiden simpelweg niet meer opweegt tegen nieuwe en financieel aantrekkelijke technologische mogelijkheden. Wat dan? Reiner: "Ook een transitie in het onderwijs is onomkeerbaar".

Optimisme

Ze kent de geluiden, hoort de vragen die nog moeten worden beantwoord, beseft dat er nog veel open eindjes zijn, maar wil niet gaan somberen. "Met een moderne bouwkolom, die de eindgebruiker centraal stelt zal anno 2025 het werk er echt een stuk leuker op worden voor de mensen die dan werkzaam zijn in onze branche. Daar heb ik het volste vertrouwen in."

